

TRAINING COURSE

Name of the training course:	Rolul raportărilor non-financiare (de sustenabilitate) - perspective de dezvoltare în Republica Moldova
Type of programme:	Training course
Training course for:	☒ STUDENTS ☐ ACADEMIC AND NON-ACADEMIC STAFF
Course duration:	2 hours
Method of conducting the course:	☐ Offline Course Implementation (In-Person Training) ☐ Online Course Implementation ☒ COMBINED
Course venue (location):	Moldova State University
Country where the course is held:	Republic of Moldova
Key learning outcomes:	☒ YES ☐ NO
Acquired competences: (short description)	Justifică rolul esențial al raportărilor non-financiare ca instrument de gestionare a riscurilor, atragere de capital și creștere a valorii pe termen lung; explică rolul și impactul viitor al Directivei CSRD și al Standardelor Europene de Raportare de Sustenabilitate (ESRS) asupra entităților din Republica Moldova, având în vedere statutul de țară candidată la UE.
Competence assessment method:	☐ TEST ☒ SURVEY ☐ OTHER (short description)
Number of course participants:	30
Number of participants successfully completing the course:	30
Trainer(s): (first and last name)	Lușmanschi Galina, dr, conf.univ.

ANNOTATION OF THE TRAINING COURSE / ANOTAȚIE A CURSULUI DE INSTRUIRE

Unitatea de conținut „Rolul raportărilor non-financiare (de sustenabilitate) - perspective de dezvoltare în Republica Moldova” are drept obiectiv înțelegerea rolului raportărilor non-financiare ca instrument de gestionare a riscurilor, atragere de capital și creștere a valorii pe termen lung, precum și perspectivele de dezvoltare a raportării de sustenabilitate în Republica Moldova. În cadrul unității de conținut se prezintă scopul și obiectivele raportării non-financiare, punctele slabe ale raportării financiare tradiționale, diferențele dintre raportarea financiară tradițională și raportarea integrată, obiectivele-cheie expuse în Strategia Uniunii Europene și statelor sale membre, precum și cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD-uri) adoptate de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite care au dat un nou impuls apreciabil dezvoltării durabile la nivel mondial. Participanții vor face cunoștință și cu perspectivele de dezvoltare a raportărilor non-financiare în Republica Moldova.

Prin discuții interactive, unitatea de curs dezvoltă competențele analitice și de gândire critică. Pe parcursul studierii unității de conținut, participanții vor dobândi următoarele competențe teoretice și aplicative:

- explicarea rolului și impactului viitor al Directivei CSRD și al Standardelor Europene de Raportare de Sustenabilitate (ESRS) asupra entităților din R.Moldova, având în vedere statutul de țară candidată la UE.*

- identificarea și analiza prevederile legale naționale existente care vizează, direct sau indirect, raportarea informațiilor non-financiare.*

- evaluarea rolului critic al raportării de sustenabilitate (ESG) pentru creșterea competitivității și rezilienței entităților din R.Moldova,*

- evaluarea perspectivelor de dezvoltare a raportării de sustenabilitate în R.Moldova, propunând modalități de aliniere la standardele europene (CSRD) și de depășire a provocărilor locale.*

Aceste competențe vizează pregătirea profesioniștilor pentru a implementa cerințele și oportunitățile aduse de raportarea de sustenabilitate în contextul național al Republicii Moldova în lumina alinierii la acquis-ul Uniunii Europene.

TRAINING COURSE CONTENT

ROLUL RAPORTĂRILOR NON-FINANCIARE (DE SUSTENABILITATE) - PERSPECTIVE DE DEZVOLTARE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

1) Rolul raportărilor non-financiare (de sustenabilitate)

Conceptul de raportare integrată și raportare de sustenabilitate ocupă, în ultimii ani, un loc primordial în cele mai importante publicații din domeniul contabilității, atât la nivel mondial, cât și regional.

Ciclul raportării și gândirii integrate, având ca rezultat o alocare eficientă și productivă a capitalului, va acționa ca o forță pentru stabilitatea financiară și dezvoltarea durabilă.

Raportarea non-financiară are ca scop:

- ✚ Să aducă îmbunătățiri calității informațiilor disponibile furnizorilor de capital financiar pentru a permite o alocare mai eficientă și mai productivă a capitalului;
- ✚ Să promoveze o abordare mai coerentă și mai eficientă a raportării corporative care pornește de la mai multe direcții de raportare și comunică întreaga gamă de factori care afectează semnificativ capacitatea unei entități de a crea valoare în timp.
- ✚ Să îmbunătățească răspunderea față de baza generală a capitalurilor (financiar, fabricat, intelectual, uman, social și de relații și natural) și modul în care sunt administrate acestea și să promoveze înțelegerea interdependențelor dintre ele;
- ✚ Să susțină o gândire, un proces decizional și acțiuni integrate care se concentrează pe crearea de valoare pe termen scurt, mediu și lung.

Scopul principal al raportării non-financiare este asigurarea transparenței și responsabilității entităților față de părțile interesate (investitori, clienți, angajați, comunitate) cu privire la impactul lor asupra societății și mediului.

Printre obiectivele principale ale raportării de sustenabilitate unul este de a pune la dispoziția tuturor părților interesate nu doar imaginea performanței entității la data de raportare, dar, și de a oferi informații prognozate cu privire la performanțele planificate ale entității în viitor (cel puțin, pentru perioada următoare de raportare).

Beneficiile raportărilor non-financiare:

- **Managementul riscului:** Identificarea și atenuarea riscurilor non-financiare (ex. riscuri climatice, litigii sociale, eșecuri de guvernare).
- **Atragerea de investiții:** Facilitează atragerea de capital ESG, deoarece investitorii folosesc aceste rapoarte pentru a lua decizii etice și durabile.
- **Îmbunătățirea reputației:** Demonstrează responsabilitatea socială corporativă, consolidând încrederea și imaginea de brand.
- **Conformitatea:** Ajută entitățile să se alinieze la standardele internaționale (ex. GRI, IFRS S1/S2) și la legislația națională/regională.
- **Avantaj competitiv:** Permite compararea performanței de sustenabilitate cu cea a concurenților.

Prin urmare, situațiile financiare tradiționale ale entității sunt recunoscute ca parte componentă ale raportării integrate – care trebuie să fie completată cu indicatori de demonstrare a capacității de dezvoltare sustenabilă a entității.

În general, raportul de sustenabilitate conține date ce nu pot fi furnizate de un singur departament. De aceea, la elaborarea sa participă profesioniști de la mai multe departamente. De exemplu, pot lucra împreună angajați ai departamentului de contabilitate, departamentului de managementul calității, departamentului de cercetare, departamentului de resurse umane etc.

Astfel, raportarea financiară în forma sa actuală nu oferă informații cu privire la perspectivele de afaceri, adică cu privire la tipurile de riscuri și la amenințările legate de activitățile entității, cu privire la investițiile și proiectele realizate, și privind activitățile de mediu și factorii intangibili care afectează valoarea entității.

Punctele slabe esențiale ale situațiilor financiare tradiționale:

- concentrarea pe datele istorice și pe indicatori financiari decât pe indicatorii non-financiari ai succesului financiar viitor,
- eșecul în a satisface în mod adecvat nevoile utilizatorilor,
- concentrarea pe măsurarea fiabilă a activelor decât pe active necunoscute și cunoștințe care stau la baza succesului unei entități moderne,
- concentrarea pe date agregate și pe abordarea pe termen scurt, etc.

Principalele diferențe dintre raportarea financiară și raportarea integrată sunt sintetizate în tabelul 1.

Tabelul 1

Diferențe dintre raportarea financiară și raportarea integrată

Criteriu de comparare	Raportare curentă financiară	Raportare integrată
<i>Încredere</i>	Dezvăluire limitată	Transparență crescută
<i>Scopul raportării</i>	Aprecierea situației financiare curente	Corespunde concepției capitalului – aprecierea situației financiare curente, ținând cont de posibilitățile alternative de investire a capitalului și prezentarea avantajelor concurențiale ale entității la formarea valorii acesteia
<i>Unitatea de măsură</i>	În mare parte, indicatori financiari (exprimați valoric)	Indicatori financiari (exprimați valoric) și non-financiari (în unități naturale, muncă, convenționale)
<i>Abordare (gândire)</i>	Izolată	Integrată
<i>Focalizare</i>	Trecut (contabilitate operativă)	Trecut și viitor; Conectare la strategie (Baza – contabilitatea strategică)
<i>Orizont de timp</i>	Termen scurt	Termen scurt, mediu, lung
<i>Adaptabilitate</i>	Limitată la reguli	Răspunde la cerințele individuale
<i>Elemente de bază</i>	Active, datorii și capital; venituri și cheltuieli; încasări și plăți de numerar;	Fluxul actualizat de numerar; valoarea adăugată economică; valoarea capitalului acționar; goodwill-ul etc.

	profit/pierdere; flux net de numerar	
--	---	--

Raportarea financiară conform IFRS a câștigat deja popularitate în rândul utilizatorilor situațiilor financiare, IFRS-urile fiind în prezent cele mai folosite standarde de raportare financiară la nivel mondial. Acestea au obținut o amplă recunoaștere și în Republica Moldova.

Cu toate acestea, investitorii și mulți alți utilizatori interesați cer tot mai multe metode noi de reprezentare a informațiilor pentru a evalua posibilitatea de a obține venituri din investiții în entități. Una dintre aceste noi metode a devenit la nivel mondial raportarea integrată. Ea poate fi adoptată și de entitățile economice din Republica Moldova.

Obiectivele-cheie expuse în Strategia Uniunii Europene și statelor sale membre:

- ❖ **Protecția mediului**, prin măsuri care să permită disocierea creșterii economice de impactul negativ asupra mediului;
- ❖ **Echitatea și coeziunea socială**, prin respectarea drepturilor fundamentale, diversității culturale, egalității de șanse și prin combaterea discriminării de orice fel;
- ❖ **Prosperitatea economică**, prin promovarea cunoașterii, inovării și competitivității pentru asigurarea unor standarde de viață ridicate și unor locuri de muncă abundente și bine plătite;
- ❖ **Îndeplinirea responsabilităților internaționale ale UE** prin promovarea instituțiilor democratice în slujba păcii, securității și libertății, a principiilor și practicilor dezvoltării durabile pretutindeni în lume.

Trebuie remarcat faptul că prezentarea unor astfel de informații este un avantaj pe de o parte și un dezavantaj pe de altă parte. În primul rând, este extrem de dificil și consumator de timp colectarea, analiza și prelucrarea datelor privind capitalul intelectual, uman și relațional în scopul pregătirii unui raport. Unele elemente sunt dificil de identificat și descris. Există, de asemenea, o problemă cu includerea lor în conturi. În al doilea rând, astfel de informații sunt, de obicei, puternic protejate de entitate împotriva oponentilor pieței, deoarece constituie un element important în construirea unui avantaj competitiv.

Adoptarea **Agendei 2030** și a celor **17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD-uri)** de către Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a dat un nou impuls apreciabil dezvoltării durabile la nivel mondial.

Cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă

Iată lista celor 17 ODD-uri, adoptate de statele membre ale ONU în cadrul Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă:

1. **ODD 1: Fără sărăcie.** Eradicarea sărăciei în toate formele sale, pretutindeni.
2. **ODD 2: Zero foamete.** Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile.
3. **ODD 3: Sănătate și bunăstare.** Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă.
4. **ODD 4: Educație de calitate.** Asigurarea unei educații de calitate, incluzivă și echitabilă și promovarea oportunităților de învățare pe tot parcursul vieții, pentru toți.
5. **ODD 5: Egalitatea de gen.** Realizarea egalității de gen și emanciparea tuturor femeilor și fetelor.

6. **ODD 6: Apă curată și sanitație.** Asigurarea disponibilității și gestionarea durabilă a apei și sanitației pentru toți.
7. **ODD 7: Energie curată și la prețuri accesibile.** Asigurarea accesului la energie la prețuri accesibile, fiabilă, durabilă și modernă pentru toți.
8. **ODD 8: Muncă decentă și creștere economică.** Promovarea unei creșteri economice sustinute, incluzive și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți.
9. **ODD 9: Industrie, inovare și infrastructură.** Construirea unei infrastructuri rezistente, promovarea industrializării incluzive și durabile și încurajarea inovației.
10. **ODD 10: Reducerea inegalităților.** Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și între țări.
11. **ODD 11: Orașe și comunități durabile.** Crearea de orașe și așezări umane incluzive, sigure, rezistente și durabile.
12. **ODD 12: Consum și producție responsabile.** Asigurarea unor modele de consum și producție durabile.
13. **ODD 13: Acțiune climatică.** Adoptarea de măsuri urgente pentru combaterea schimbărilor climatice și a impactului acestora.
14. **ODD 14: Viața marină.** Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă.
15. **ODD 15: Viața terestră.** Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, oprirea și inversarea degradării terenurilor și oprirea pierderii biodiversității.
16. **ODD 16: Pace, justiție și instituții puternice** Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, asigurarea accesului la justiție pentru toți și construirea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.
17. **ODD 17: Parteneriate pentru obiective.** Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.

Statele Membre ale Organizației Națiunilor Unite au adoptat Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) prin rezoluția Adunării Generale A/RES/70/1 din **25 septembrie 2015**. Scopul acestei rezoluții este de a atinge aceste 17 obiective până în 2030, cu perspectiva de a elimina toate formele de sărăcie, de a combate inegalitățile și de a aborda schimbările climatice, asigurând totodată că nimeni nu este lăsat în urmă.

ODD-urile se bazează pe cele trei dimensiuni ale sustenabilității și includ elemente de *dezvoltare economică, de incluziune socială și de gestionare durabilă a mediului*. Spre deosebire de obiectivele precedente – obiectivele de dezvoltare ale mileniului – ODD-urile sunt universale și se adresează tuturor țărilor.

Raportul privind obiectivele de dezvoltare durabilă 2025 marchează cel de-al zecelea bilanț anual al progresului global în direcția Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă. Cu termenul limită pentru 2030 la doar cinci ani distanță, raportul oferă o evaluare severă: obiectivele de dezvoltare durabilă au îmbunătățit milioane de vieți, dar ritmul actual al schimbărilor este insuficient pentru a atinge pe deplin toate obiectivele până în 2030.

Un raport integrat care include raportul de sustenabilitate aduce beneficii tuturor părților interesate de capacitatea unei entități de a crea valoare în timp, inclusiv angajații, clienții, furnizorii,

partenerii de afaceri, comunitățile locale, organele legislative, organismele de reglementare și decidenții politici.

2) Perspective de dezvoltare a raportărilor non-financiare în Republica Moldova

În Republica Moldova entitățile **nu sunt obligate** să prezinte rapoarte integrate, însă, conform *Legii contabilității și raportării financiare nr. 287/2017*, entitățile mari cu peste 500 de angajați sunt **obligate să includă o declarație nefinanciară în Raportul conducerii**, care să reflecte impactul activității asupra MEDIULUI, aspectele SOCIALE, respectarea drepturilor omului și măsurile anticorupție.

Raportul integrat este o combinație de informații, care în prezent sunt dispersate în diferite părți:

- situații financiare (partea tradițională financiară);
- raportul conducerii;
- raportul privind guvernarea corporativă și remunerarea;
- raportul de sustenabilitate.

Totuși, angajamentele Republicii Moldova ce decurg din Acordul de asociere UE-RM ne obligă să analizăm atât sistemele existente, cât și noile evoluții relevante în domeniu.

Pentru statele candidate la admiterea în Uniunea Europeană, inclusiv Moldova, armonizarea cadrului normativ constituie un obiectiv ce trebuie îndeplinit pentru a putea face față cu succes cerințelor pieței comunitare.

Sunt entități autohtone, în special cele internaționale, care publică pe lângă informațiile financiare și informații non-financiare, dar fără corelații între aceste informații.

La nivel național conceptul de raportare integrată este unul de noutate, un element de inovație în domeniul contabilității și al științelor economice, atât în mediul academic, cât și în mediul de afaceri.

Lipsește cercetări, studii empirice și lucrări publicate în domeniu. Totuși, angajamentele Republicii Moldova ce decurg din Acordul de asociere UE-RM ne obligă să analizăm și să expertizăm atât sistemele existente, cât și noile evoluții relevante în domeniu. Pentru statele candidate la admiterea în Uniunea Europeană, inclusiv Moldova, convergența și armonizarea cadrului normativ constituie un obiectiv ce trebuie îndeplinit pentru a putea face față cu succes cerințelor pieței comunitare. Sunt entități autohtone, în special cele multinaționale, care publică pe lângă informațiile financiare și informații non-financiare, dar fără corelații între aceste informații. Viziunea raportării integrate este, însă, de a le conecta, de a arăta care este legătura dintre strategia entității și partea de cercetare și dezvoltare, cum este influențată politica riscurilor de problemele de mediu, cum e condusă strategia comercială de către principiile drepturilor omului etc.

Contabilii ar trebui să lucreze cu conducerea entităților lor pentru a spori înțelegerea legăturii dintre factorii financiari și nefinanțari care influențează performanța și valoarea entității. Raportarea integrată va necesita o competență a contabililor profesioniști de a prezenta clar legătura dintre performanța financiară și utilizarea în cadrul entității a resurselor disponibile și a relațiilor semnificative, precum și impactul acestor elemente asupra procesului de creare a unei valori sustenabile.

Dezvoltarea raportărilor non-financiare în Republica Moldova este strâns legată de parcursul său european și de necesitatea de a se alinia la UE.

Factori Motor în dezvoltarea raportărilor non-financiare în Republica Moldova:

- *Integrarea Europeană:* Armonizarea legislației naționale cu directivele UE este un catalizator major. Pe termen lung, entitățile mari din Moldova vor trebui să se alinieze la cerințele stricte ale Directivei privind Raportarea Corporativă de Sustenabilitate (CSRD) a UE.
- *Accesul la finanțare:* Instituțiile Financiare Internaționale (IFI) și băncile comerciale solicită din ce în ce mai mult informații ESG, condiționând finanțarea.
- *Presiunea piețelor de export:* Entitățile moldovenești care exportă în UE trebuie să răspundă cerințelor de diligență și de transparență ale partenerilor lor externi.

Provocări în dezvoltarea raportărilor non-financiare în Republica Moldova:

- *Cadrul legal:* Cadrul de reglementare național este încă în curs de elaborare și implementare, nefiind încă obligatoriu pentru majoritatea entităților din R.Moldova.
- *Capacitatea organizațională:* IMM-urile (care constituie majoritatea economiei) pot întâmpina dificultăți în colectarea, prelucrarea și raportarea datelor complexe de sustenabilitate.
- *Resurse umane:* Există o nevoie de specialiști instruiți în domeniul sustenabilității și al auditului non-financiar.

Oportunități în dezvoltarea raportărilor non-financiare în Republica Moldova:

- *Dezvoltarea competențelor:* Programele de asistență pot sprijini entitățile din R.Moldova în tranziția către raportarea ESG.
- *Investiții străine:* Rapoartele transparente de sustenabilitate fac piața moldovenească mai atractivă pentru investitorii străini responsabili.
- *Digitalizare:* Utilizarea soluțiilor digitale poate eficientiza procesul de colectare și raportare a datelor ESG.

Impactul raportărilor non-financiare în Republica Moldova. Deși CSRD se aplică direct entităților din UE, acestea au un impact indirect major asupra Republicii Moldova prin:

- *Extinderea cerințelor de-a lungul lanțului valoric:* Entitățile mari din UE obligate de CSRD vor solicita date ESG și conformitate de la furnizorii și partenerii lor din țări terțe, inclusiv din R.Moldova. O entitate moldovenească care exportă în UE va fi forțată să raporteze date de sustenabilitate, chiar dacă nu este obligată de legislația națională.
- *Atragerea de investiții străine:* Investitorii străini care aplică filtre ESG vor fi mai înclinați să colaboreze cu entități moldovenești care sunt deja aliniate sau în curs de aliniere la standardele ESRS.
- *Alinierea normativă:* Banca Națională a Moldovei (BNM) și alte instituții planifică instruirea entităților privind standardele CSRD pentru a facilita integrarea pe piața europeană.
- *Entități-mamă non-UE cu operațiuni în UE:* Directiva se aplică și entităților din afara UE (deci potențial și celor moldovenești) care au o cifră de afaceri netă de peste 150 de milioane EUR în UE și dețin o filială mare sau o sucursală cu rulaj de peste 40 de milioane EUR în UE.

În concluzie afirmăm că CSRD nu este doar o cerință legală europeană, ci un factor esențial de competitivitate și acces la piață pentru afacerile din Republica Moldova. Entitățile care încep să se pregătească devreme își asigură un avantaj pe termen lung.

EIT HEI Initiative

Innovation Capacity Building
for Higher Education

**Moldova State
University**

European Institute of
Innovation & Technology

**Funded by
the European Union**